

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра германської і фіно-угорської філології

КУРСОВА РОБОТА

з іноземної філології на тему:

**«ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОГО РОЗМОВНОГО
МОВЛЕННЯ»**

Студентки ІІІ курсу групи Па 05-20
факультету германської філології
і перекладу
спеціальності 035 Філологія
денної форми навчання
Бобко Юлії Станіславівни

доктор філологічних наук,
професор Шутова М.О.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Члени комісії _____

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

КИЇВ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ РОЗМОВНОГО СТИЛЮ МОВЛЕННЯ	5
1.1. Провідні характеристики розмовного стилю мовлення	5
1.2. Функційні характеристики розмовного стилю мовлення	8
Висновки до розділу 1	12
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГРАМАТИЧНОГО РІВНЯ АНГЛІЙСЬКОГО ТА УКРАЇНСЬКОГО РОЗМОВНОГО СТИЛЮ МОВЛЕННЯ	14
2.1. Морфологічні особливості англійського розмовного мовлення.....	14
2.2. Англійський розмовний синтаксис на сучасному етапі розвитку	18
2.3. Зіставні аспекти граматики розмовного стилю в англійській та українській мовах	23
Висновки до розділу 2	28
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	31
РЕЗЮМЕ	35

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В останні десятиріччя інтерес мовознавців до розмовної лексики суттєво зростає. Це пояснюється тим фактом, що розмовна лексика є рівнем мови, що охоплює різні прошарки її носіїв, активно впливає на літературну форму і почасти суттєво її трансформує. До того ж, розмовна лексика постійно змінюється, вона ніколи не застаріває й дозволяє спостерігати розвиток тієї чи іншої мови.

Актуальність дослідження розмовної лексики є дуже високою, оскільки розмовна лексика є відображенням мовної ситуації та номінативних потреб, які має сучасне суспільство в силу неоднорідності його структури. Її використання дозволяє розширити межі пізнання лексики, постає чинником формування новітніх явищ у структурі мови, зокрема, в межах її словникового складу.

Дослідженню даної теми присвятили свої роботи такі лінгвісти та германісти як П. М. Грабовий [1], Ю. Л. Мосенскіс [13], С. В. Пиркало [15], У. О. Потятиник [16], Л. О. Ставицька [21], М. Ю. Столяр [30] та ін. Всі ці дослідники приділяють увагу закономірностям розвитку розмовного мовлення на сучасному етапі, залучаючи до аналізу сленговий, жаргонний, просторічний матеріал.

Об'єктом дослідження є дискурс розмовного мовлення в сучасній англійській та українській мовах.

Предмет вивчення – граматичні особливості англійського розмовного мовлення.

Метою даного дослідження є визначення граматичних особливостей розмовного мовлення в сучасній англійській та українській мовах.

Для досягнення поставленої мети необхідним постає вирішення наступних завдань дослідження:

- охарактеризувати основні теоретичні напрями дослідження розмовного стилю мовлення в сучасному мовознавстві;

- визначити функційність розмовного стилю мовлення;
- розглянути морфологічні особливості англійського розмовного мовлення;
- виділити функційність англійського розмовного синтаксису на сучасному етапі розвитку;
- зіставити особливості граматики розмовного стилю в українській та англійській мовах.

Поставлені завдання визначають сукупність **методів дослідження**, яка поєднує в собі елементи історичного та порівняльного аналізу.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані при підготовці різних спецкурсів з мовознавства, зокрема, морфології, синтаксису, словотвору, стилістики.

Структура дослідження. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків і списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ РОЗМОВНОГО СТИЛЮ МОВЛЕННЯ

1.1. Провідні характеристики розмовного стилю мовлення

Поняття стилю пов'язане з літературно-мовною практикою, що має темпоральні та локальні вияви. У літературній мові як системі, що саморозвивається, за словами Д. Сизонова, відбуваються «постійні процеси функціонально-стильової дивергенції та конвергенції, дифузії та взаємодії мовних ресурсів» [16, с. 114].

О. Селіванова зазначає, що модель літературної мови національного періоду формується «поступово залежно від її суспільної ролі: лише за умов державності можливий повноцінний розвиток усіх функціональних підсистем, які забезпечують сприйняття літературної мови як культурної, цивілізованої» [14, с. 268].

Що ж до розмовного стилю як побутової мови освічених верств суспільства, його виділення у системі стилів й у повноцінній сучасній комунікації, на думку О. Стишова, можливе «лише в тому випадку, коли літературна мова виступає у ролі мови навчання, освіти» [20, с. 211]. Останні вирівнюють нормативну базу побутового спілкування під впливом естетичної системи художнього стилю та народної творчості, у міру оволодіння книжковими лексико-синтаксичними структурами, що використовуються у мові для вираження думок, міркувань [9].

На даному етапі на тлі загальної грамотності населення, безперечного повнофункціонального статусу української мови як державної все ж таки, за словами О. Селіванової, йдеться про «завершення формування розмовного стилю української літературної мови як необхідної умови повноцінного функціонування низки явищ культури, що спираються на мовну основу, - зокрема мови кіно, мови естрадної. пісні, мови гумору» [14, с. 73].

Розмовна літературна мова пов'язана з народно-розмовною основою постійно і безвідривно, складаючи ядро побутової сфери комунікації на

сучасному етапі функціонування літературної мови» [5, с. 11]. Розмовно-побутова сфера не позбавлена територіальної та соціальної варіантності, отже, визначення її статусу в контексті культури Л. Ставицька співвідносить завжди буде співвідноситися із двома моментами:

- 1) з питаннями стильової усно-розмовної норми у її просторовій реалізації;
- 2) з питаннями генези розмовного стилю як форми національної культури [17].

Отже, відносно культури мови розмовний стиль безпосередньо пов'язаний із тенденціями розвитку літературної мови, соціально-культурною лабільністю її норм в усній мовній практиці, зі ступенем використання розмовних засобів у загальноживаній літературній мові. У. Потятиник зазначає, що саме суспільна побутова мовна практика «є дієвим засобом створення стійких мовних навичок та автоматизації нормованої та різноманітної мови» [13, с. 85]. Але психо- і прагмалінгвістичні фактори комунікації часом провокують появу ознаки некодифікованості в мовленні, комунікативно-стильові різновиди якої диференційовані, перш за все, з огляду на соціолінгвістичні мотиви.

Культура мови, як відомо, передбачає уніфікацію норм літературної мови, включаючи і побутову. Але її неофіційний статус робить систему стильових розмовних норм залежною саме від соціального та територіального факторів за збереження ядра кодифікованих (у текстах та словниках) та суспільно усвідомлених загальних літературних норм. У зв'язку з цим цікаві міркування Л. Ставицької: «Коли увагу лінгвістів привернув розмовний стиль літературної мови, прийшло усвідомлення того, що стильові норми не накладаються на загальнолітературні норми, і в цілому співвідношення загальнолітературних та стильових норм змінюється у різні періоди розвитку літературної мови, охоплюючи при цьому процеси взаємодії системи літературної мови та діалектів» [17, с. 38].

Лексичні норми розмовного стилю – найбільш динамічна категорія: словник побутової лексики підвладний часу; швидко колоквіалізуються, переходячи в метафору, і певні книжні поняття (зараз можна говорити про переносне вживання, стильову дифузність, наприклад, комп'ютерну, медичну, економічну термінологію); набувають ознаки загальноповсякденних лексем елементів публіцистичного та адміністративно-канцелярського словника [21].

Розмовний стиль із позицій культури мови складний і щодо норм, правил індивідуального, ситуативного, конкретизованого міжособистісного повсякденного контакту, що наділений максимально широкою гамою експресивних виявів. Шкала оцінок у ньому є градуйованою і парадигматично структурованою таким чином, що периферія емоційно-експресивного резерву розмовного стилю корінням сягає народно-розмовної інтегрованої стихії, яка, своєю чергою, постає основою для формування всіх стилів літературної мови. Емоційно-експресивний «низький» реєстр є нормою лише розмовного стилю, та її «периферійність і очевидна нейтральність не створює передумов для кваліфікації того чи іншого висловлювання у побутових ситуаціях як ненормативного саме з точки зору стилю» [12, с. 185].

Стильова норма розмовної мови – складова духовної культури нації на певному етапі її розвитку, представлена знаннями, притаманними спільноті та окремим індивідам, що її представляють, їх мораллю, вихованням, освітнім рівнем, засобами опанування наукою, видами мистецтва, які знаходять власне відображення в структурі усної комунікації [23].

Розмовний стиль літературної мови забезпечує спілкування національної спільноти у сфері побуту, який завжди є експонентом матеріальної та комунікативної культури того чи іншого народу (будучи мовленнєвим етикетом у широкому сенсі). Він слугує для відображення його образу світу, акумулятора принципів, прагматики міжособистісної неофіційної мовної взаємодії.

Отже, розмовний стиль, який реалізований, зазвичай, у жанрах бесіди, діалогу, рідше – полілогу, постає одним із видів цілеспрямованої діяльності, що скерована на забезпечення низки важливих культурних функцій, представлених, зокрема, інформативною, пізнавальною, регулятивною, семіотичною, ціннісною, інтегративною. Зауважимо, що саме родинне спілкування наділене можливістю якомога повнішого розкриття феномена повсякденного мовлення, повсякденної мовної свідомості, адже саме в цьому середовищі щонайкраще реалізується можливість відкритого контакту «людей без масок». У межах такого спілкування найбільш ефективно відбувається здійснення процесу трансляції (спілкування, спрямованого на соціалізацію поколінь, що входять у життя, на їх уподібнення до старших) культури повсякденної комунікації, етнічних та загальнонаціональних традицій, ритуалів [20].

Саме у розмовній функціональній сфері зберігаються традиції гумористичної культури нації: розмовний словник як база іронічних конотацій, okazіональні моделі мовного розмаїття як основа появи метафор, метонімічних структур, порівнянь з іронічним відтінком [16].

Таким чином, розмовний стиль літературної мови в контексті національної культури, по-перше, постає як реалія, співвіднесена з часовим та просторовим виявом стильових та загальнолітературних норм національної мовної практики, а по-друге, її елементи входять до складу визначених мовною свідомістю носіїв мови естетичних моделей комунікації, поліфонічних контекстів.

1.2. Функційні характеристики розмовного стилю мовлення

Розмовний (або вільний) стиль є одним із основних функціональних стилів сучасної української та англійських мов [1; 9]. Він переважно представлений в усній діалогічній формі і є найбільш динамічним та мінливим мовним стилем.

О. Селіванова виділяє певні характерні ознаки розмовного стилю, а саме: «вільне слововживання, спрощення синтаксичних конструкцій та досить суттєві відхилення від суворої мовної норми» [14, с. 79]. Якщо відхилення від наявної в мовній парадигмі норми стають типовими й частотними у розмовній мові, вони поступово переходять в інші функціональні стилі, що призводить, в кінцевому рахунку, до зміни самої норми або зміни її стилістичної характеристики [11].

Розмовний стиль інколи кваліфікують як розмовно-побутовий [14]. Так, наприклад, О. Селіванова використовує терміносполуку «розмовна мова», що є «особливим різновидом літературної мови, яким послуговуються мовці в щоденному неофіційному спілкуванні» [14, с. 83]. Наголошено також, що розмовну мову розглядають як окремий стиль літературної мови з характерним уживанням розмовної лексики, яка протиставляється стилістично нейтральній та книжній лексиці літературної мови своїм емоційно-експресивним забарвленням і функціонально-стильовим навантаженням.

Як і інші структурно-функціональні стилі, розмовний стиль теж внутрішньо неоднорідний, він членується на жанри і стилістично експресивні різновиди. Найпоширенішим його жанром є розмовно-побутовий.

Типовою рисою розмовного стилю виступає емоційність. Тому в ньому розрізняють кілька експресивних різновидів, серед них: спокійно-врівноважений, або нейтральний, ласкаво-інтимний, іронічний, гумористичний, емоційно-піднесений, офіційний і под.

Внутрішня диференціація розмовної мови залежить від багатьох екстралінгвальних чинників: від соціального стану того, хто нею користується, від його професії, освіти, віку, а все це зумовлює більшу чи меншу кодифікованість розмовної мови на фонетико-орфоепічному і структурно-граматичному рівні [19].

У складі лексики розмовного стилю найширше представлені загальноновживані, передусім побутові, слова і фразеологізми, які

відображають повсякденні потреби мовців. Тут наявна велика кількість експресивних та емоційно-оцінних слів (часто із суфіксами суб'єктивної оцінки) і зворотів. Лексика розмовного стилю часто поповнюється жаргонізмами, діалектизмами тощо.

На думку О. Стишова, «з погляду стилістичного забарвлення не вся розмовна лексика однорідна. Вона включає слова, які, будучи ознакою розмовного стилю, не несуть додаткового семантичного чи стилістичного навантаження і сприймаються як цілком нормативні і звичайні в словниковій системі мови, наприклад: *балакати, баритися*... Поряд з тим у її складі є чимало слів із додатковим стилістичним навантаженням, що надає їхньому значенню іронічного, жартівливого, фамільярного й інших відтінків» [20, с. 47].

Розмовна лексика української мови має свої словотвірні ознаки. Це – суфікси *-ій-, -яг-, -уг-, -юк-, -як-* у назвах осіб, на зразок *тюхтій, блудяга, волоцюга, служака* та ін. До розмовної лексики належать назви осіб жіночої статі із суфіксами *-к-(а), -их-(а)*, наприклад: *квітницарка, дизайнерка, головиха* та ін. Окрему групу розмовних лексем, якими активно послуговуються носії мови, становлять універбати, утворені внаслідок стягнення відповідних словосполучень, наприклад: *інфекційка – інфекційне відділення, підземка – підземний перехід, пневматика – пневматична зброя* та ін.

Таким чином, у розмовній мові насамперед відображаються всі потенційно можливі напрямки розвитку мовної системи загалом. Крім того, в ній більшою чи меншою мірою реалізуються всі функції мови, включаючи емотивну та естетичну, що, безперечно, важливо для стилістичного дослідження.

Враховуючи названі вище особливості розмовної мови, ми характеризуватимемо стилістично марковані граматичні форми у співвідношенні з чинною нормою, стильовими особливостями та наявністю емоційно-стилістичного забарвлення. Відповідно, О. Стишов виділяє

стилістичні експресивні, стилістичні неокказіональні неекспресивні, стилістичні експресивні узуальні і нейтральні випадки вживання морфологічних форм [20].

Стилістичні експресивні граматичні форми є емоційно забарвленими через свою незвичайність або унікальність, практично незалежну від типу мови та стильової приналежності [6].

Стилістичними неокказіональними неекспресивними є морфологічні форми, що стали через свою частотність типовими для певного стилю, а значить, вони повністю втратили експресивне забарвлення. Ці випадки вживання можна ще назвати стильовими, але нам видається важливим підкреслити їхню неекспресивність і звичність у зв'язку з виділенням третьої групи стилістично маркованих граматичних форм. Стилістично узуальними експресивними ми вважатимемо граматичні форми, що набувають стилістичне забарвлення лише у межах певного стилю, котрій вони стають нетиповими і маловживаними, але вони повністю відповідають мовної нормі.

Стилістичний потенціал граматичних форм розмовного мовлення обумовлений кількома чинниками. З одного боку, у мові існують граматичні синоніми. Вони здебільшого є абсолютними, тобто їх значення збігаються лише у окремих семах.

Крім того, існує ще так звана контекстна синонімія, коли в умовах певного контексту синонімічними стають форми, які в парадигмі мови не мають спільності значень, як, наприклад, форми теперішнього і минулого часу, форми умовного і наказового способу. Стильовими синонімами в мові можуть бути морфологічно далекі мовні одиниці [14], наприклад, дієслівні та дієслівно-іменні конструкції:

Birds were singing – Birds were in song [33].

З іншого боку, будь-яка граматична форма може отримати в мовленні додаткові конотативні значення та набути стилістичного забарвлення. М. Столяр визначає термін «конотація» як «різноманітні, не підвладні класифікації додаткові “значення”, які у свідомості мовця перебувають у

зв'язку з уживанням форм, що витворюють те “враження”, яке зазначені форми виробляють» [21, с. 105].

Таким чином, стилістична конотація граматичної форми виникає у мовленні внаслідок невідповідності денотативного значення та контексту. Ця невідповідність виникає, якщо граматична форма поміщена в незвичайне для неї синтаксичне оточення.

За словами П. Грабового, виразність виникає також і за рахунок «подолання несумісності граматичного значення форми та лексичного значення слова, що виступає в цій формі, тому замість синтезу граматичного та лексичного значень виникає протиріччя між тими та іншими» [3, с. 139]. Йдеться про адгерентну експресивність, яка виникає в умовах ситуативного чи лінгвістичного контексту.

Кількість граматичних категорій у будь-якій мові є обмеженою, тому граматичні форми універсальні й у різних стилях мовлення.

М. Маккартні також виділяє інгерентну експресивність мовних одиниць розмовного стилю, коли стилістична забарвленість властива їм у всіх випадках вживання [28]. У граматиці, на відміну від лексики, досить рідкісні випадки такого роду виразності.

Висновки до розділу 1

Поняття стилю пов'язане з літературно-мовною практикою, що має темпоральні та локальні вияви. У літературній мові як системі, що саморозвивається, відбуваються постійні процеси функціонально-стильової дивергенції та конвергенції, дифузії та взаємодії мовних ресурсів.

Розмовний стиль є одним із основних функціональних стилів сучасної української та англійської мови. Він переважно представлений в усній діалогічній формі і є найбільш динамічним та мінливим мовним стилем.

До числа провідних ознак розмовного стилю належать вільне слововживання, спрощення синтаксичних конструкцій та досить суттєві відхилення від суворої мовної норми. У тому випадку, коли відхилення від

наявної в мовній парадигмі норми стають типовими й частотними у розмовній мові, вони поступово переходять в інші функціональні стилі, що призводить, в кінцевому рахунку, до зміни самої норми або зміни її стилістичної характеристики.

Розмовний стиль літературної мови в контексті національної культури, по-перше, постає як реалія, співвіднесена з часовим та просторовим виявом стильових та загальнолітературних норм національної мовної практики, а по-друге, її елементи входять до складу визначених мовною свідомістю носіїв мови естетичних моделей комунікації, поліфонічних контекстів. Відтак, у розмовному мовленні насамперед відображаються всі потенційно можливі напрямки розвитку мовної системи загалом. Крім того, в ньому більшою чи меншою мірою реалізуються всі функції мови, включаючи емотивну та естетичну, що, безперечно, важливо для стилістичного дослідження.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГРАМАТИЧНОГО РІВНЯ АНГЛІЙСЬКОГО ТА УКРАЇНСЬКОГО РОЗМОВНОГО СТИЛЮ МОВЛЕННЯ

2.1. Морфологічні особливості англійського розмовного мовлення

Стилістичний потенціал морфології зазвичай розглядається крізь призму частин мови, оскільки саме всередині цих граматичних категорій виникають численні граматико-синонімічні ряди, компоненти яких різняться з точки зору своїх конотативних значень [27]. І незважаючи на те, що синонімічними можуть бути конструкції з компонентами з різних розрядів слів, ми дотримуватимемося традиції та розглянемо стилістичні можливості окремих частин мови.

Розглянемо спочатку закономірності вживання прикметників та прислівників у розмовному англійському мовленні. Зазначені частини мови мають досить «бідну» морфологію і наділені обмеженим стилістичним потенціалом.

Прикметник в англійській мові змінюється лише при утворенні форм вищого та найвищого ступенів порівняння. Як відомо, у сучасній англійській мові існують два способи утворення цих ступенів: суфіксальний та аналітичний. Для розмовної мови характерним постає витіснення суфіксального способу утворення вищого та найвищого ступенів порівняння аналітичними конструкціями з *more* та *the most*. Зазначена аналітична форма має не тільки стильове забарвлення, властиве в першу чергу розмовній мові, але і є більш емоційною формою, оскільки відбувається додаткове посилення якості прикметника. Наприклад:

He held up his finger. "You are the most clever woman I've ever known ...".

Although it is excruciatingly rich, horrifyingly sunny and more full of wonderfully exciting people than a pomegranate is of pips [33].

Говорячи про прикметники, слід відзначити стилістичне значення випадків транспозиції, яка є найбільш експресивним виявом

функціонального варіювання граматичних форм. У цьому разі вираз емоцій оцінки чи стилістична виразність передаються шляхом порушення звичних граматичних зв'язків [28]. При транспозиції «замісник опозиції втрачає свою функціональну якість і стає носієм двох функцій одночасно», в цьому випадку можна говорити про його «експресивно насичене перенесення в незвичайні умови вживання» [30].

У розмовному мовленні часто зустрічаються випадки переходу прикметників у розряд іменників без зміни їх форм, наприклад: *my dear, my sweet, a regular* тощо [30]. Завдяки «невживанню» іменників, вирази такого роду стають більш емоційними та експресивними:

Bridget, will you stop. Bloody. Staring at me when I am asleep [33].

Дуже експресивно насаженими є випадки транспозиції синтаксичних конструкцій або навіть цілих речень у розряд прикметників [4]:

I muttered, scarlet, as people stared and a sulky rushed-off-her-feet waitress bustled up [33].

У сфері морфології іменника, так само як прикметника, існує не так багато способів створення стилістичної конотації. Іменники в англійській мові змінюють граматичну форму тільки при утворенні множини та історичного генитиву.

Категорія числа іменника являє собою складне мовне явище, тому що в ньому сплітаються різноманітні граматичні та семантико-стилістичні особливості цієї частини мови. Найчастіше у мовленні конотативного значення набувають форми множини, а однина фіксується у своїх стилістичних функціях у порівнянні зі значенням множини. Комунікативна та стилістична функція цієї граматичної категорії, за словами О. Селіванової, відображають «сміслові протиставлення роз'єднаної множини окремих одиниць та колективної сукупності або суцільної маси однорідних предметів» [14, с. 514].

Однина вживається стилістично, якщо мовець хоче показати особливе поєднання предметів одного класу, підкреслюючи тим самим «повне

охоплення однорідних предметів» [28], як, наприклад, у фразі: *The human is the king of the nature.*

У стилістичному вживанні форм множини в англійському розмовному мовленні можна виділити два випадки інгерентної експресивності. У іменників *brother* і *cow*, крім узуальних форм множини з суфіксом *-s*, існують альтернативні форми *brethren* і *kine*. Ці форми вживаються лише у певному контексті, у розмовному мовленні вони мають яскраву архаїчну і поетичну конотацію і виконують найчастіше характерологічну функцію:

Staggering to his feet, he pictured his three murdered brethren. He thought of the generations who had come before them... of the mission with which they had all been entrusted [33].

Стилістичну конотацію в розмовному мовленні мають форми множини, утворені від іменників, які первинно не передбачають значення множинності. Категорія абстрактності, наприклад, знаходить свій граматичний вираз у формах однини, але для надання мовленню експресивності та передачі інтенсивності значення мовець може утворити форму множини від абстрактних іменників:

Wilfrid has emotions, hates, pities, wants; at least, sometimes when he does his staff is jolly good... [33]

Зі значення збиральності множини розвинулося також значення інтенсивності, тривалості або частої повторюваності при позначенні різних явищ природи: *rains, snows, frosts*. Множина необліковуваних іменників часто зустрічається в географічних описах, де подібні словосполучення є експресивними синонімами назв географічних об'єктів, що підкреслюють їхню велику протяжність або значущість (*The waters of the Black Sea, Sands of Sahara*).

У граматиці іменника в розмовному мовленні цікаві випадки персоніфікації. Цей вид метафори виявляється в утворенні присвійного відмінка від неживих іменників або їх співвіднесення з особистими займенниками *he/she*. Зазвичай присвійний відмінок утворюють іменники,

що позначають одухотворені предмети, а для означення приналежності між неживими предметами використовується прийменник *of*.

Для створення стилістичного ефекту у розмовному мовленні спостерігається порушення цього правила. Присвійний відмінок досить часто використовується для вираження приналежності між географічними назвами та іншими іменниками, замінюючи стилістично нейтральні конструкції з *of*. Таким чином, словосполучення типу *England's history*, *Russia's government* є звичними, через що їх стилістичне навантаження дещо знижується, хоча такі словосполучення відрізняються поетичним і патріотичним характером [6]. Вони доречні у емоційно забарвленому контексті, але у текстах розмовного стилю можуть сприйматися як нейтральні.

Граматики відзначають, що в сучасній англійській мові флективний генітив вживається з іменами, які становлять особливий інтерес для людської діяльності, наприклад: *my life's aim*, *my love's spirit*. Так, сьогодні присвійний відмінок утворюють іменники, пов'язані з комп'ютером, що доводить його важливість у сучасному світі:

“That’s the little boxy thing, Norm. It lets my computer here talk to the one there”.

Norm the security guard sets the receiver into the modem’s cradle [33].

The ARPS is the Automatic Record and Playback System. It is the last stop before the network’s satellite feed [33].

Але якщо форми історичного генитиву від неживих предметів, що мають велике стилістичне навантаження, зустрічаються в мові і не вважаються неправильними, то позначення приналежності назві істоти, вираженій власним ім'ям, за допомогою прийменника *of* є в сучасній англійській мові неприпустимим [26].

Як згадувалося раніше, персоніфікація в морфології іменника виявляється в кореляції з особистими і присвійними займенниками. Згідно з правилами англійської мови, займенники *he/she* вживаються лише стосовно людини. Однак коли мовець хоче підкреслити особливу значущість

предмета, наприклад, свою прихильність до тварини, він порушує це правило:

His owl, Hedwig, was off hunting; her cage stood empty on the desk. Harry paced the bedroom waiting for her to come back.

2.2. Англійський розмовний синтаксис на сучасному етапі розвитку

Наразі існують два основні джерела даних для аналізу англійської розмовної мови: корпуси CANCODE (Cambridge and Nottingham Corpus of Discourse in English) Кембриджського та Ноттінгемського університетів та LSWE (Longman Spoken and Written English) видавництва «Лонгман». Обидва надають широкий спектр зразків використання розмовної мови в різних комунікативних ситуаціях. На жаль, їх немає у широкому доступі, вони відкриті лише для дослідників, які працюють у відповідних видавництвах. Однак на їх основі були написані дві новаторські граматики, що включають розділи, присвячені конструкціям розмовної мови з прикладами зі згаданих вище корпусів: кембриджська Cambridge Grammar of English [33] і Longman Grammar of Spoken and Written English «Лонгмана» [32].

Чому ж так важливо вивчати розмовне мовлення окремо? Цей різновид літературної мови реалізується в усній формі та в режимі реального часу. Таке мовлення не підготовлене та розвивається залежно від конкретних співрозмовників, їх цілей та ситуації. Основна сфера його функційності – це щоденне, повсякденне спілкування, що відбувається у неформальній обстановці.

Цілком природно, що мовлення за перерахованих вище умов набуває особливих форм висловлювання. Нерідко явища, що суперечать нормам писемної мови, є дуже частотними у мові дорослих, освічених носіїв мови. Відтак, стандарт розмовної граматики слід розглядати окремо.

Серед основних диференційних рис, притаманних англійському розмовному мовленню, виділяються такі: опущення або еліпсис (ellipsis), різні види емпатичного порядку слів (fronting, headers, tailing), заповнювачі

хезитаційних пауз та маркери зворотного зв'язку (fillers, backchannels), інтуїтивне вживання видо-часових форм, особливе використання підрядних речень, із якими часто пов'язана спільна побудова висловлювання (co-construction).

Перш ніж ми докладніше зупинимося на кожному з цих явищ, зауважимо, що термінологія граматики розмовного мовлення ще мало розроблена навіть в англomовному мовознавстві. Ми погоджуємося з визначенням Р. Картера і М. Маккарті та використовуємо в дослідженні робочі варіанти перекладу основних понять, перерахованих у згаданій вище граматиці Cambridge Grammar of English Рональда Картера (Ronald Carter) та Майкла Маккарті (Michael McCarthy) [30, p. 63].

Як було зазначено раніше, розмовне мовлення активно розвивається в цифровому просторі онлайн-спілкування. З цим безпосередньо пов'язане одне з найпоширеніших явищ – еліпсис (опущення граматично важливих елементів, наприклад, підмета). Розглянемо ситуаційний еліпсис: у наведеному випадку у висловлюванні немає прямої згадки людей чи речей, які безпосередньо беруть участь у ситуації спілкування. Таким чином, насправді в еліптичних конструкціях такого типу все знаходиться на своїх місцях, вони містять стільки інформації, скільки потрібно для комунікативних цілей:

Started yet? / Вже почав?

Have you started yet? / Ти вже почав? (відсутність і допоміжного дієслова, і підмета));

Hands up. / Руки вгору

Put your hands up. / Підніми руки вгору (відсутність дієслова в імперативі)).

Для англійської мови дуже важливий порядок слів. Зазвичай він прямий: підмет, присудок і другорядні члени речення, причому цієї норми дотримуються як у письмовому, так і в усному мовленні. Тим не менш, є конструкції, в яких порядок слів змінюється: fronting (емфатичне винесення

другорядних членів перед підлягає) і tailing (пояснювальне винесення другорядних членів речення на кінець висловлювання). Розглянемо наступний приклад:

Naples I remember but all those other towns along the coast are a bit of a bluf / Неаполь пам'ятаю, тоді як інші міста вздовж узбережжя промайнули як у тумані.

У цьому випадку винесено вперед прямий додаток, підкреслюється між враженням від Неаполя та інших міст, побачених мовцем.

Особливий випадок емфатичного порядку слів Р. Картер та М. Маккарті називають header (емфатична препозиція) [33, р. 75]. Зазвичай вона складається з іменного словосполучення, за яким йдуть займенники, що повертають нас назад до словосполучення:

The soccer game last night, it was really exciting / «Від вчорашнього матчу я просто не міг відірватися.

В емфатичній препозиції можуть зустрічатися і неособові форми дієслова:

Going round museums, it's what my mum and dad like doing / Мої батьки просто обожають відвідувати музеї.

Можливі навіть такі складні конструкції, в яких семантично пов'язані слова або словосполучення нанизуються один на одного і ведуть до підмета:

My friend, Janet, her sister has just emigrated to Brazil / Сестра моєї подруги Дженет нещодавно переїхала жити до Бразилії.

Подібні ланцюжки допомагають слухачеві орієнтуватися у висловлюванні. Вони можуть виглядати дивно і неприродно в письмовому мовленні, але в усному мовленні вони абсолютно нормальні і не викликають жодних проблем.

Для англійського терміну tail ми пропонуємо такий еквівалент: пояснювальна постпозиція. Зазвичай це словосполучення, яке виноситься в кінець висловлювання, часто зустрічаються структури, в яких основним підметом є займенник:

He's amazingly clever, that dog of theirs / У них напрочуд розумний пес.

Всі вищеперелічені структури в мовленні виконують насамперед таку функцію: дати час мовцеві для того, аби обміркувати своє висловлювання. Також допомагають людині «відпочити» і вирішити, що говорити далі, так звані fillers та backchannels – заповнювачі пауз та маркери зворотного зв'язку. Це можуть бути як вигуки, так і цілі фрази. Перші просто допомагають уникнути незручного мовчання: er, well, hmm, um, I see («е-е-е», «ну», «гмм», «мм», «ясно»), другі ж показують інтерес співрозмовника до предмета розмови: uh-huh, yeah, oh, really, you tell me («ага», «так», «о», «серйозно», «та кому ти розповідаєш»). Процес породження мовлення значно полегшується також і готовими лексико-граматичними конструкціями.

Останній приклад варто розглянути і з огляду на вживання видо-часових форм дієслів. Як відомо, в англійській мові існують три часи: минулий, теперішній та майбутній (хоча деякі граматисти, зокрема, Маккарті, виділяють лише два, тому що форми майбутнього часу будуються виключно за допомогою допоміжних дієслів та окремих конструкцій). Також дієслово має категорію виду, представлена опозицією continuous – indefinite, і категорію фази, яку іноді називають категорією перфекта або зовсім відносять до виду: опозиція perfect - non-perfect.

Звернімо увагу на часові форми, який мовці використовують, дотримуючись інтуїції та своїх комунікативних цілей. Зокрема, у розмовному мовленні часто використовуються форми continuous, щоб «пом'якшити» висловлювання, зробити його ввічливим:

Were you wanting a muffin? / Чи хотів би ти кекс?

У розмовному мовленні таке вживання статального дієслова зовсім не означає зміну його значення або емоційне посилення, це просто чемне питання. При покликанні на чуже мовлення спостерігається стійка тенденція використовувати вступне дієслово в Past Continuous:

Jenny was saying that mortar bombs have been found at Heathrow Airport / Дженні сказала, що аеропорт Гітроу заміновано.

Згідно з кембриджською граматикою [33], ця форма дієслова дозволяє наголосити на релевантній або новій інформації, що повідомляється співрозмовником. Інакше кажучи, у цьому випадку важливим є зміст, а не слова, за допомогою яких він виражений.

Розглянемо функційність додаткових речень у побудові розмовного дискурсу. Основна особливість їх використання полягає в тому, що їх або співрозмовники будують разом, або та сама людина починає і закінчує, але тільки вислухавши репліку іншої. Такий приклад навів Майкл Маккарті під час лекції у Бразилії:

А: *We can go to the beach tomorrow* / *Можемо сходити завтра на пляж.*

Б: *If the weather is fine* / *Якщо буде хороша погода* [29].

В англійській граматиці така спільна побудова висловлювання називається *co-construction*, і це явище дуже властиве для природного мовлення, в якому співрозмовники швидко обмінюються репліками.

У чому полягає важливість опанування переліченими вище структурами? На думку Майкла Маккарті, всі разом вони забезпечують неперервність мовлення: його швидкість, відсутність пауз, автоматизм, вміння пов'язати своє висловлювання з останньою реплікою співрозмовника і бути природним і доброзичливим. Використовуючи ці конструкції, практично не відображені в підручниках, можна розмовляти англійською мовою з більшою легкістю.

У міру свого розвитку розмовна граматика англійської мови неодноразово зазнавала нещадної критики за невідповідність її особливостей прийнятним формам писемного мовлення. Тепер же ця сфера науки поступово отримує визнання, активно досліджується і навіть знаходить відображення у важливих для англомовного світу виданнях.

2.3. Зіставні аспекти граматики розмовного стилю в англійській та українській мовах

Порівняймо закономірності послугування можливостями граматики розмовного стилю в англійській та українській мовах.

Багату морфологію в англійському розмовному мовленні має система займенника, в якій виділяють категорії числа, відмінка та роду. Першу категоріальну опозицію складають форми особових займенників у називному та непрямих відмінках.

У сучасному англійському розмовному мовленні спостерігається тенденція до вживання форм непрямого відмінка замість називного у значенні підмета [27]. Подібні випадки заміни доречно розглядати як стилістичні неокказіональні неекспресивні, наприклад:

Tyler and me at the edge of the roof, gun in my mouth.... [32]

"We helped, " Ron said quickly. "Me and Hermione helped" [32].

В англійському розмовному мовленні часто зустрічаються вирази типу *It's me*. Вони є ідіоматичними і відповідають нормам граматики діалогічного мовлення [6].

Таким чином, подібні конструкції мають лише стильове забарвлення. Фрази типу *It's I* звучать у повсякденному мовленні химерно і педантично і більше підходять писемному мовленню або офіційно-діловому стилю:

"He knew it was me, " Harry told Ron and Hermione... [32]

No one would know it was us [32].

Водночас дослідники відзначають, що в англійському розмовному мовленні спостерігається заміна непрямого відмінка називним у функції додатка:

"Between you and I, " she interrupted, "I'd rather have them earrings. ..." [32].

"Let's you and I not push poor Mike and further this week. We don't want him to snap" [32].

“Mike-schmike”, I muttered, preoccupied by the way he'd said “you and I” [32].

Як бачимо з прикладу, подібна заміна відбувається, тільки якщо додаток, виражений займенником I, «відокремлюється» від присудка або прийменника ще одним однорідним додатком і сполучником and, роблячи їх зв'язок не настільки очевидним [7]. Подібна заміна форм можлива тільки в розмовному мовленні, але іноді вживання називного відмінка є стилістично експресивним, як у другому прикладі, в якому контекст ілюструє мотивацію вибору цієї форми.

Вживання називного відмінка замість непрямого особливо притаманно для питальних займенників. У сучасній англійській мові форма непрямого відмінка whom, що властива строго формальному, письмовому стилю мовлення, є вже стилістично маркованою. Такі вирази, як *To whom did you give it? For whom are you looking?* є граматично правильними, але їх частотність у повсякденному мовленні досить низька. У цьому випадку заміна непрямого відмінка називним супроводжується дистантним розташуванням займенника і прийменника, що належить до нього:

“Who was that Howler from?” [32]

“Who were you having lunch with?” Jeff hesitated [32].

Якщо прийменник стоїть безпосередньо перед питальним займенником заміна не використовується:

“Flashes of it, ” said Snape, його lip curling. “To whom did the dog belong?” [32]

“... You had your head in my fire. With whom have you been communicating?” [32].

Вживання форми непрямого відмінка питального займенника в розмовному мовленні носить стилістичний узуальний експресивний характер, оскільки зазначена форма є характерною для мовлення високоосвічених людей старшого покоління і властива, в першу чергу, для різностатусного спілкування.

Вказівні займенники, завдяки своїй великій семантичній місткості, мають широкі стилістичні можливості і можуть нести сильне смислове навантаження навіть у стилістично нейтральному контексті. Виділяючи і підкреслюючи предметний зміст замінюваного або супроводжуваного ними іменника, зазначені займенники створюють у мовленні конотативні значення різних відтінків [14]: від схвалення та захоплення до обурення та зневаги, як, наприклад, у тих випадках, коли вони супроводжують власні імена. Подібні конструкції використовуються в розмовному мовленні і носять фамільярний характер. У цьому випадку денотативне значення вказівних займенників відходить на другий план, і їх слід розглядати виключно з позиції їхньої стилістичної значущості [6]:

Jude just called and we spent twenty minutes growling, "Fawaw, that Mr. Darcy. " I love the way he talks, sort of as if he can't be bothered... [32]

В англійській мові дієслово має найбільш розвинену систему формо- та словотвори, і, отже, можна з упевненістю сказати, що вона має найбільший стилістичний потенціал. За винятком вже описаних нами випадків інгерентної експресивності, стилістичні функції дієслова проявляються у контексті взаємодії значення граматичної форми та її оточення. Стилiстичні прийоми, пов'язані з граматикою дієслова, можна умовно поділити на дві групи: емпатичні конструкції та випадки транспозиції дієслівних форм.

До емпатичних конструкцій в англійській мові належать форми наказового способу та індефінітного теперішнього часу з дієсловом *do* [5]. Емпатичне *do* не має в реченнях лексичного чи граматичного значення та виконує лише стилістичну функцію. Воно використовується із метою посилення значення, підкреслює важливість тієї чи іншої події, робить висловлювання більш категоричним:

"We knew you'd be angry, Harry, we really don't blame you, but you've got to understand, we did try to persuade Dumbledore ..." [32].

"I do worry, " Armand Grangier said slowly. "I worry a lot about you, Professor " [32].

Семантична та стилістична багатоплановість дієслова в англійському розмовному мовленні більшою мірою обумовлена взаємодією всередині системи дієслова категорій виду та часу. Специфіка англійських часових форм визначається складністю їх граматичного значення, що поєднує разом із основною темпоральною семантикою співвіднесеність дії та її видового характеру. В результаті в розмовному мовленні виникають широкі можливості для функціональної транспозиції дієслівних форм та їх метафоричного використання.

При транспозиції часових форм їхнє денотативне значення контрастує з часовим планом повістування. Зіткнення двох темпоральних планів – граматичного та ситуативного – має великий стилістичний потенціал.

В англійському розмовному мовленні найчастіше метафоричному переосмисленню піддаються форми теперішнього часу, які можуть транспонуватися «в план емоційної актуалізації минулого, теперішнього часу з суб'єктивним усуненням перспективи до майбутнього» [14, с. 373] та у сферу наказового способу. Прикладом цього може служити так званий теперішній історичний час, який передає дію, що сталася в минулому, але представляє її таким чином, ніби вона відбувається в даний момент [2]. Наприклад:

His arms wrapped around me, Bob's hand palms my head against the new tits sprouted on his barrel chest.

"It will be alright, " Bob says. "You cry now."

From my knees to my forehead, I feel chemical reactions within Bob burning food and oxygen [32].

Цей вид транспозиції форм теперішнього часу типовий для письмового та усного монологічного мовлення та є дуже емоційним. Оскільки реципієнт залучається тим, хто пише / говорить до подій, що вже відбулися, він стає їх учасником і очевидцем.

У сферу функціонування майбутнього часу найчастіше транспонуються форми теперішнього тривалого часу. При цьому, крім значення майбутності, вони набувають коннотативних значень неминучості або необхідності дії:

“But you’re telling people, aren’t you?” said Harry, ... “You’re letting people know he’s back?” [32].

They should be making their last-minute plans. What about Monty? Where are they meeting him? [32]

Ще одну опозиційно-категоріальну пару, що становить стилістичний інтерес, являють собою доконані та недоконані форми дієслова. Стилiстично нейтральним членом цієї пари є форми недоконаного виду, тоді як доконані форми більш емоційні. Будучи перенесеними в контекстні умови, типові для свого протичлена, вони переймають його значення фактуальності, звичності, повторюваності дії, але при цьому зберігають як семантичний фон власне значення дії у розвитку [2]. Внаслідок цього за рахунок відкритого протиріччя між денотативним значенням і набутиим виникає сильний експресивний ефект:

... you know she wrote that you were collapsing all over the place and saying your scar was hurting and all that? “Can’t you give it a rest?” said Harry. “You’re always having a go at each other, it’s driving me mad” [32].

Стилiстичними синонімами у англійському та українському розмовному мовленні можуть бути форми теперішнього часу і форми наказового способу, умовний і наказовий спосiб, умовний спосiб і майбутній час і так далі.

На основі розглянутих нами прикладів можна дійти висновку, що абстрактні за своєю природою граматичні категорії відіграють значну роль у побудові стилістичного смислового фону висловлювання в розмовному стилі як англійської, так і української мови. Механізм створення експресивного ефекту ґрунтується на співвідношенні денотативного та конотативного значень морфологічної форми. Сила експресивного ефекту зростає у

розмовному мовленні, де у різних контекстуальних умовах відбувається зближення граматичних форм, їх переосмислення та транспозиція.

Висновки до розділу 2

За результатами дослідження функційності граматики розмовного стилю в англійській та українській мовах можна сформулювати такі основні висновки.

Використання розмовного стилю допомагає мовцеві більш яскраво й точно висловити свої емоції, комунікувати з потенційною аудиторією, віднаходити спільні зацікавлення. Використання розмовного стилю також виконує естетичну функцію. Питання стосовно якості реалізованої естетичної концепції може видатися дискусійним, проте в межах прийнятих естетичних систем зазначена функція дістає повноцінної реалізації.

Характерним для розмовних слів є виконання психологічної (ідентифікаційної) функції. Завдяки ній мовець може швидко встановити контакти у незнайомому для себе середовищі, послуговуючись відповідними засобами, аби його зрозуміли та знайшли із ним спільну мову.

Використання розмовного стилю виконує функцію приховування, тобто допомагає зашифрувати слово та зробити його значення доступним лише для вузького кола користувачів. Розуміння цих закодованих слів та висловлювань постає ключем для входження до соціального середовища.

На основі розглянутих нами прикладів можна дійти висновку, що абстрактні за своєю природою граматичні категорії відіграють значну роль у побудові стилістичного смислового фону висловлювання в розмовному стилі як англійської, так і української мови. Механізм створення експресивного ефекту ґрунтується на співвідношенні денотативного та конотативного значень морфологічної форми. Сила експресивного ефекту зростає у розмовному мовленні, де у різних контекстуальних умовах відбувається зближення граматичних форм, їх переосмислення та транспозиція.

ВИСНОВКИ

Поняття стилю пов'язане з літературно-мовною практикою, що має темпоральні та локальні вияви. У літературній мові як системі, що саморозвивається, відбуваються постійні процеси функціонально-стильової дивергенції та конвергенції, дифузії та взаємодії мовних ресурсів.

Розмовний стиль є одним із основних функціональних стилів сучасної англійської мови. Він переважно представлений в усній діалогічній формі і є найбільш динамічним та мінливим мовним стилем.

До числа провідних ознак розмовного стилю належать вільне слововживання, спрощення синтаксичних конструкцій та досить суттєві відхилення від суворої мовної норми. У тому випадку, коли відхилення від наявної в мовній парадигмі норми стають типовими й частотними у розмовній мові, вони поступово переходять в інші функціональні стилі, що призводить, в кінцевому рахунку, до зміни самої норми або зміни її стилістичної характеристики.

Розмовний стиль літературної мови в контексті національної культури, по-перше, постає як реалія, співвіднесена з часовим та просторовим виявом стильових та загальнолітературних норм національної мовної практики, а по-друге, її елементи входять до складу визначених мовною свідомістю носіїв мови естетичних моделей комунікації, поліфонічних контекстів. Відтак, у розмовному мовленні насамперед відображаються всі потенційно можливі напрямки розвитку мовної системи загалом. Крім того, в ньому більшою чи меншою мірою реалізуються всі функції мови, включаючи емотивну та естетичну, що, безперечно, важливо для стилістичного дослідження.

За результатами дослідження функційності граматики розмовного стилю в англійській та українській мовах можна сформулювати такі основні висновки.

Використання розмовного стилю допомагає мовцеві більш яскраво й точно висловити свої емоції, комунікувати з потенційною аудиторією,

віднаходити спільні зацікавлення. Використання розмовного стилю також виконує естетичну функцію. Питання стосовно якості реалізованої естетичної концепції може видатися дискусійним, проте в межах прийнятих естетичних систем зазначена функція дістає повноцінної реалізації.

Характерним для розмовних слів є виконання психологічної (ідентифікаційної) функції. Завдяки ній мовець може швидко встановити контакти у незнайомому для себе середовищі, послуговуючись відповідними засобами, аби його зрозуміли та знайшли із ним спільну мову.

Використання розмовного стилю виконує функцію приховування, тобто допомагає зашифрувати слово та зробити його значення доступним лише для вузького кола користувачів. Розуміння цих закодованих слів та висловлювань постає ключем для входження до соціального середовища.

На основі розглянутих нами прикладів можна дійти висновку, що абстрактні за своєю природою граматичні категорії відіграють значну роль у побудові стилістичного смислового фону висловлювання в розмовному стилі як англійської, так і української мови. Механізм створення експресивного ефекту ґрунтується на співвідношенні денотативного та конотативного значень морфологічної форми. Сила експресивного ефекту зростає у розмовному мовленні, де у різних контекстуальних умовах відбувається зближення граматичних форм, їх переосмислення та транспозиція.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Грабовий П. Український молодіжний сленг. Київ: Жовтий, 2010. 220 с.
2. Грабовий П. Дослідження українського молодіжного сленгу в аспекті мовної картини світу. *Наукові записки*. Серія: Філологічні науки (мовознавство): у 4 ч. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. Вип. 81 (3). С. 260–263.
3. Грабовий П. Ключові лексеми українського молодіжного сленгу. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*: Філологічні науки. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. Вип. 20. С. 138–140.
4. Каптюрова В. Сленг соціальних мереж та мікроблогів. *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи*. Київ : Логос, 2012. С. 134–140.
5. Кондратюк Т. Словник сучасного українського сленгу. Харків: Фоліо, 2006. 350 с.
6. Медіалінгвістика : словник термінів і понять / Л.І. Шевченко, Д.В. Дергач, Д.Ю. Сизонов. Київ, 2014.
7. Миколенко Т. Антонімічні відношення одиниць сленгу. *Українське мовознавство: міжвідомчий наук. зб.* Київ, 2010. Вип. 40/1. С. 50–52.
8. Миколенко Т. “Криміналізація” духу і мови (вплив аргю на розмовно-побутове мовлення). *Лексико-граматичні інновації в сучасних слов'янських мовах*: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Дніпропетровськ: ПБП Економіка, 2003. Вип. 9. С. 31–33.
9. Миколенко Т. Український міський сленг (на матеріалі усного мовлення тернопільців): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова”. Київ, 2006. 24 с.

10. Мосенкіс Ю. Феномен українського молодіжного сленгу (сутність, розвиток, контакти). Київ: Умань: ПП Жовтий, 2008. 220 с.
11. Нові слова та фразеологізми в українських медіа : словник / Л. Шевченко, Д. Сизонов. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. Ч.1. 120 с.
12. Пиркало С. Етимологічна і словотворча маркованість сучасного українського молодіжного сленгу. *Проблеми зіставної семантики*. Випуск 5. Київ: КДЛУ, 2001. С. 184–189.
13. Потятиник У. Соціолінгвістичні та прагмастилістичні аспекти функціонування сленгової лексики (на матеріалах періодики США) : автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.04. Львів, 2003. 246 с.
14. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
15. Сизонов Д. Медіалінгвістика : словник термінів і понять / Л.І. Шевченко, Д.В. Дергач, Д.Ю. Сизонов. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2013. 240 с.
16. Сизонов Д. Нові слова та фразеологізми в українських мас-медіа : словник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2017. 130 с.
17. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг : Соціальна диференціація української мови. Київ: Критика, 2005. 462 с.
18. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної мови. Київ: Критика, 2003. 336 с.
19. Ставицька Л. Українська мова без табу: словник нецензурної лексики та її відповідників. Обсценізми, евфемізми, сексуалізми. Київ: Критика, 2008. 454 с.
20. Стишов О. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації): монографія. Київ : Центр КНЛУ, 2003. 388
21. Столяр М. Аксіологічні особливості лексики молодіжного сленгу (на матеріалі художнього дискурсу кінця ХХ – початку ХХІ століть). *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*: збірник наукових праць. Хмельницький: ФОП Бідюк Є. , 2016. Вип. 10. Том 3 (Р-Я). С.102–108.

22. Столяр М. Актуальні аспекти вивчення сленгової лексики: аналітичний огляд. *Актуальні проблеми мовознавства та літературознавства*. Серія: Лінгвістика і літературознавство: зб. наук. пр. Тирасполь, 2014. Вип. 1. С. 386–395.

23. Столяр М. Вікова маркованість функціонування лексико-фразеологічних конститuentів молодіжного соціолекту. *Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародне співробітництво для локального розвитку»*. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. Ч. 1. С. 165–168.

24. Столяр М. Значення молодіжного сленгу для розвитку мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна»: збірник наукових праць. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія». 2015. Вип. 53. С. 233–236.

25. Столяр М. Проблемні питання термінологічного апарату при дослідженні українського молодіжного сленгу. *Наукові записки*. Серія: Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. Вип. 119. С. 94–99.

26. Столяр М. Функції молодіжного сленгу (на матеріалі сучасного художнього дискурсу). *Наукові записки*. Серія: Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. Вип. 129. С. 262–266.

27. Hilliard A. Spoken Grammar and Its Role in the English Language Classroom. *English Teaching Forum*. 2004. № 4. P. 2-5.

28. McCarthy M. *Explorations in Corpus Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. 56 p.

29. McCarthy M. Spoken Grammar: Why Is It Important? URL: https://www.youtube.com/watch?v=dR_ueIvvd84 (дата звернення: 22.01.2023).

30. McCarthy M., Carter R. Spoken Grammar: What Is It and How Can We Teach It? *ELT Journal*. 1995. № 49 (3). P. 207-218.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

31. Слух Медіа: онлайн-медіа про музику і все, що навколо неї. URL: <https://slukh.media/> (дата звернення: 22.01.2023)
32. Biber D., Leech G., Conrad S., Finegan E. Longman Grammar of Spoken and Written English. Essex: Pearson Education, Limited, 2003. 487 p.
33. Carter R., McCarthy M. Cambridge Grammar of English. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. 973 p.

РЕЗЮМЕ

Робота присвячена визначенню особливостей граматики розмовного мовлення в сучасній англійській та українській мовах.

У дослідженні підкреслено, що розмовний стиль є одним із основних функціональних стилів сучасної англійської мови. Визначено, що до числа провідних ознак розмовного стилю належать вільне слововживання, спрощення синтаксичних конструкцій та досить суттєві відхилення від суворої мовної норми.

Доведено, що в розмовному мовленні насамперед відображаються всі потенційно можливі напрямки розвитку мовної системи загалом. Крім того, в ньому більшою чи меншою мірою реалізуються всі функції мови, включаючи емотивну та естетичну, що, безперечно, важливо для стилістичного дослідження.

За результатами дослідження функційності граматики розмовного стилю в англійській та українській мовах визначено, що використання розмовного стилю допомагає мовцеві більш яскраво й точно висловити свої емоції, комунікувати з потенційною аудиторією, віднаходити спільні зацікавлення. Використання розмовного стилю виконує функцію приховування, тобто допомагає зашифрувати слово та зробити його значення доступним лише для вузького кола користувачів.

Підкреслено, що абстрактні за своєю природою граматичні категорії відіграють значну роль у побудові стилістичного смислового фону висловлювання в розмовному стилі як англійської, так і української мови. Відзначено, що сила експресивного ефекту зростає у розмовному мовленні, де у різних контекстуальних умовах відбувається зближення граматичних форм, їх переосмислення та транспозиція.

Ключові слова: мовлення, стиль, функціональний стиль, розмовний стиль, граMATика